

Östersjödjudisk **BULLETIN**

NR 1 · 2013

Nödros från krisens Baltikum

Din hjälp – deras räddning

Ingen ljusning i sikte för judarna i Baltikum

Många givare fyllde kassarna till Chanuka

Tack vare en stor uppslutning från våra medlemmar och sympatisörer kunde vi i början av december sända iväg 70 000 kr! Många av de gamla och behövande kunde därmed få en extra

ljusglimt i deras annars så mörka tillvaro. De judiska församlingarna i Baltikum vill genom oss framföra ett varmt tack till alla som bidragit – ni kan vara säkra på att uppskattningen var stor!

Nödorp från judarna i Baltikum

I detta extranummer går vi återigen ut med en vädjan om hjälp. Många av Europas länder genomgår en finansiell kris med hög arbetslöshet. Det är dokumenterat att de värst drabbade länderna inom EU är de baltiska länderna. Arbetslösheten i Lettland var i november 15,9% (den högsta i Europa), i Litauen 12,9% och Estland 10,1%.

För de flesta av de judiska familjer som förlorade sina jobb under krisen 2009 har situationen förändrats mycket lite. De är fortfarande beroende av regelbundet understöd för sin överlevnad. Situationen för de äldre har drastiskt försämrats då den statliga pensionen – den enda inkomstkällan för den stora majoriteten av pensionärerna, fortfarande är fryst på 2008 års nivå medan inflationen för motsvarande period stigit med mer än 25%! Östersjöjudiskt Forum har under flera år kunnat lindra nöden som är allra störst under vintermånaderna.

Priset på olja och el har stigit kraftigt och har om möjligt försämrats en redan svår situation. Dessutom har subventionen på medicin tagits bort.

Detta medför än större behov av hjälp.

Vi går i detta extranummer ut med en vädjan till Dig att hjälpa till att lindra nöden för de mest behövande i vinter, ja rentav rädda liv. Jag ber Dig hörsamma den!

*Hans Kraitsik/
ordförande*

Foto: J. Gradowski

Den stora Chanukian bredvid den Judiska Församlingen i Tallinn tänkes av rabbinen Shmuel Kot (bilden från år 2009).

Samma land – två städer – två världar

Text och foto *John Gradowski*

De har inga pengar men mottagandet är generöst. Kycklingen, brödet, salladen och juicen står på bordet när vi besöker Nina Slutski och hennes son David i Sillamäe i Estland, inte långt från ryska gränsen.

– Det här är ett judiskt hem och här måste man äta!

Under Sovjettiden var kärnkraftsindustrin i Sillamäe så hemlig att staden stängdes för utomstående. De 30 000 invånarna hade speciella privilegier och lyckan var stor bland de få utombys som lyckades ta sig in i staden – där fanns kläder av bättre kvalitet än i övriga Sovjet.

Stad i misär

Här bodde Nina Slutski tillsammans med sin nu bortgångne man Victor. Han var ingenjör inom kärnkraftsindustrin och hon, så småningom, avdelningschef inom samma industri. Ja, praktiskt taget alla i Sillamäe hade samma arbetsgivare. Men borta är glansdagarna. Befolkningen är halverad till cirka 15 000, byggnaderna changserade, arbetslösheten stor, bilarna slitna och de flesta invånarna är antingen ryska medborgare eller statslösa eftersom de inte klarat av det språktest som krävs för estniskt medborgarskap.

Nina, 83 år, var gift med Victor i 58 år. Han var navet

Nina Slutskis son David har alltid bott hemma. Hon oroar sig för hur det ska gå för honom när hon inte längre finns.

Nöden större än på många år

Varje fredag äter Rigas fattigaste judar shabbatlunch i församlingens matsal.

Kära vän, vi har åter en situation där vi från judiska församlingar i Baltikum fått en vädjan om hjälp. Det gäller i första hand de gamla och sjuka och överlevande från koncentrationslägren. Pensionerna i de baltiska länderna, låga redan tidigare, släpar efter prisutvecklingen.

De pengar som borde gå till mat eller medicin går nu åt för att betala värmekostnader. De gamla tvingas välja: frysa i bostaden för att kunna äta sig mätta eller gå med trasiga glasögon för att unna sig ett tandläkarbesök.

Mörkret och kylan kännetecknar vintermånaderna här i Sverige. Du tycker kanske det är mysigt. Tänder några stämningsljus, skruvar upp värmen i bostaden och äter varm mat. Detta är självklart för oss, men inte för befolkningen i Baltikum. Idag är nöden bland många gamla och sjuka, men även bland unga barnfamiljer, större än på flera år!

Ett bidrag från Dig kan vara det som gör att någon både kan värma sitt hem och köpa sin hjärtmedicin. En barnfamilj kan köpa varma skor och kläder för sina barn. Vi inom Östersjödjudiskt Forum har som mål att i första hand täcka behoven för vintern till de mest behövande.

**Vinterhjälp till de sämst ställda kräver extra insatser nu!
Låt inte deras nödrop klinga obesvarat.**

Hans Kraitsik/ordförande

i det judiska Sillamäe, efter hans död har det mesta gått i stå. Jag minns en fredag kväll för många år sedan då alla judar träffades hos Nina och Victor för att fira shabbat i "Warm home-projektet" som bekostas av församlingen. Då åt vi gehackte leber (hackad lever), gefillte fish (fisk), höna, challa (flätat bröd) och allt sköljdes ner med rejäla dricksglas vodka.

Helt beroende av stöd

Nina är pratsam, energisk och ständigt leende. Det är svårt att föreställa sig att hon haft två strokes, lider av högt blodtryck och av konstanta ryggsmärtor. Dessutom tar hon hand om sin lätt utvecklingsstörde son David som

är 62 år och som alltid bott med sina föräldrar. Nina har också en dotter och ett barnbarn i USA.

– Jag frågar mig hela tiden: vad ska hända med David när jag inte finns längre.

Både Nina och David, liksom övriga elva judar i Sillamäe, får all hjälp de behöver – mat, medicin, vinterhjälp, värme, el – från församlingen. Deras samlade pension, 4 800 kronor, räcker precis till att överleva. Utan bidragen från Östersjödjudiskt Forums medlemmar hade tillvaron varit riktigt mörk.

– Vi lever ett mycket modest liv utan några som helst utsvävningar, säger Nina.

forts.nästa sida

forts. Samma land...

Rakvere

En och en halv timme från Sillamäe, in i landet, ligger Rakvere med nästan lika många invånare som Sillamäe. Rakvere är nästan lika kompakt estniskt som Sillamäe är ryskt. Bilarna är nyare, arbetslösheten lägre och optimismen större. Här bor sju judar.

I ett slitet trähus med kollektiv toalett, utan varmt vatten och duschmöjlighet bor 85-åriga Roza Vrotslavski. Hon är född i Estland och är en av få judar från krigsgenerationen som talar estniska, något hon är mycket stolt över.

Det är inte lätt att avgöra om Roza befinner sig i en inbillad värld eller i verkligheten. Hon drömmer sig bort till tiden då hon, när hon inte arbetade som butiksbiträde, spelade dragspel och dansade balett på olika restauranger. Det är inte förrän hon efter viss övertalning tar några danssteg som vi inser att hon verkligen kan dansa balett. – Fast inte för länge, jag blir lätt yr, förklarar Roza.

Stora behov

Lägenheten är liten, sliten och luktar mögel. En vedeldad kamin, lägenhetens enda värmekälla, arbetar för fullt trots att det är sommar. Utan den hade förmodligen allt i lägenheten varit än mer fuktigt.

Roza klarar sig egentligen inte alls på egen hand. Hemhjälpen kommer tre dagar i veckan. Hon städar, tar med sig tvätten, går med Roza till det kommunala badet, hämtar ved och doserar medicinen som står prydligt uppstadad på teven. Dessutom får Roza hjälp med värmekostnaden, matpaket och, inte minst, Vinterhjälpen och vaccination mot influensan.

Fler och fler vill och har behov av att vaccineras. Östersjödjudiskt Forums stöd till denna hjälp är mycket uppskattad. Kostnaden per vaccination stiger ständigt och från Judiska församlingens sociala verksamhet inser man att klienterna kanske, i den mån det går, måste betala en

Roza Vrotslavski i det lilla, illa utrustade köket där det endast finns kallt vatten.

viss del av vaccinationen själv. Problemet på mindre orter som Rakvere, där det inte finns en judisk församling, är att finna någon som kan administrera vaccineringen.

– Min ständiga fråga är hur jag ska klara vintern. Utan stödet från Östersjödjudiskt Forums medlemmar hade det aldrig gått, säger Roza. ■

Östersjödjudisk **BULLETIN**

Ansvarig utgivare
Hans Kraitsik
Östersjödjudiskt Forum
Baltic Jewish Forum
Sweden

Redaktion
Hans Kraitsik
Dina Markovich
John Gradowski
Marianne Prager
Rut Milchner

Adress
Östersjödjudiskt Forum
Box 5053
102 42 Stockholm

Telefon
08-664 53 38

Fax
08-664 05 91

E-post
b.j.f@telia.com

Medlemsavgift
200 kr/år
Bankgiro 5036-6822 Plusgiro 85 29 50 - 5

Den ideella föreningen Östersjödjudiskt Forum fokuserar på socialt, medicinskt, materiellt och kulturellt bistånd och stöd till judar i Östersjöregionen (f d Sovjet), ofta i samarbete med svenska och internationella hjälporganisationer. Kulturutbyte och andra former av samverkan är en viktig del av verksamheten. Parallellt med detta bekämpas alla former av antisemitism.

ISSN 1403-5685

Citera oss gärna – men ange källan!

Tryck
Hallvigs Reklam AB

Omslagsbild

Svetlana och hennes fyra barn som Bulletinen skrev om i nr 3 och 4/2006, bor fortfarande i ett litet skjul utan rinnande vatten och avlopp, i utkanten av Litauens huvudstad Vilnius.
Foto: H.Kraitsik